UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nestoris Nouariensis vocabula suis locis: & s[e]c[un]d[u]m Alphabeti ordinem collocata ...

Nestor, Dionysius

[Straßburg], 1507

VD16 VD16 ZV 4606

C ante H

---

urn:nbn:de:hbz:466:1-98842

Visual Library

Nec a celebro deducit̃: vt ſomniauit Vgutio:
pars t̃re ē: cũ viridi herba auulſa maſ. generꝭ.

Cæſtus cũ æ diphthongo ſcribit̃:cũ a cædo cæ/
dia deriuat̃. Ceſtꝰ arma ſũt pugilũ quartę q/
dem decli. dicẽte Vir.Seu crudo fidit pugnam
cõmittere cæſtu.quin & ſecũda decli. declinari
poteſt:teſte Marcello Varronẽ referẽte dicentẽ
Si aduerſarius in cæſtis ſupercilia diſcobinarit

Ceſtus huius ceſti ſecũdę tm̃ decli.abſq; diphthõ
go:fœ.ge.eſt:teſtę Lactãtio grãmatico ſup li/
brum quintũ thebaidos.q̃d Priſ.& Alexãder
omiſit. Sed & maſculini cõperit̃. Vnde Mart̃.
ait.Sũme citheriaco medicatũ nectare ceſton.
Apud gręcos etiã adiectiue declinat̃:vt ē apud
Home.li.Iliados.xiiij.ΗΚαιαποστΗθεσφι/
νἕλυσσατοΚἕστονiμαντα. Gloſa Por
phirij.τεσορ non eſt nomẽ cinguli: ſed variũ
ſignificat.quod ꝓprie apud nos dici põt acu pi
ctum:vt eſt apud Virg.Pictus acu clamydẽ:&
ferugine clarus Ibera. Cingulũ Veneris diceba
tur.quod teſte Seruio ſingu. tm̃ nu.eſt.Ceſton
(inquit Lactãtius grãmaticus) vocãt:q̃ copu/
læ ex mr̃imonio ius eſt.ideoq; vt ait:adultero
perpetrantur inceſta. Ceſtus inquit Feſtus vo/
cantur: & hi quibus pugiles dimicant:& genꝰ
quoddam ornatus mulieris:quod vt diximus
abſq; æ dipthongo ſcribitur.

Cetra cum c & t exilibus ſcribit̃:non autẽ cũ ſ in
initio hac videlicet ſcriptura ſcetra: vt ſcriben/
dũ tradit Vgutio. Vir.Lęuã cetra tegit.i.ſcutũ

Cætus cũ c & t exilibus & æ dipthõgo: vt Apu
leo placet:ſcribit̃.Ait em̃ cæte a gręcis accipi/
mus æ dipthõgo ꝓ ῆ littera ꝓducta poſita.At
vero Tortellius & Gaſparinꝰ abſq; æ diphthon
go ſcribendũ tradũt: teſte tñ Seruio ſup lib.v.
æneidos.cętus ĩ recto nuſq̃ lectũ eſt: & ſi p ali/
os caſus declinet̃. Vñ Mathęi cap.xij. legit̃.Si/
cut fuit Ionas in vẽtre cęti tribus dieb; & trib;
noctib;.Et Pompe.in dictiõe balęna ait.Ipſam
dicũt eſſe piſtricẽ: ipſam eſſe & cętũ. Sed & cę/
tus legit̃. Vñ Rurſus Feſtus in arato. Diſtante
andromedã ꝓlyxi tramite mũdi. Perterret cę/
tus.Declinat̃ etiã hęc Cęte neutro gñe:per oẽs
caſus pl̃alis nũeri.Hieronymꝰ in geneſi. Crea/
uit deus cęte grandia. Verꝫ in alio ſignificato

Cœtus cũ œ diphthõgo ſcribit̃ .& quartę de/
clina.eſt:& cõuentus dicitur ſiue congregatio.

C ante H

Chalybs cum ch aſpirato & vnico l & y gręco
ſcribit̃:nõ aũt cũ i latino hac videlicet ſcriptu/
ra chalibs vt ſcribendũ p̃cipit Gaſparinus:flu/
uius eſt Hiſpaniæ: iuxta quẽ ppl̃i inhabitãt ca/
lybes vocati:vt dixit Iuſtinus.li.xliiij.q & fer
rum nudi effodiũt:dicẽte Virg.georgi.i. India
mittit ebur molles ſua thura Sabęi. At chaly/
bes nudi ferꝝ. Nec a caleo cales Chalibes dicti

ſunt. quia.ſ. metallũ hoc fodiẽtes caleãt:vt ridi
culus ſomniauit Vgutio.alij eodẽ noĩe cogno
minati ſũt populi:iuxta Paphalagoniã ĩ pon/
to:& amazonibus cõtermini. vt Orpheus ĩ ar
gonautico oſtẽdit.Hos iuxta Thermodoontẽ
fluuium habitare dixerũt Strabo :Euſtachius:
Dionyſius:Plinius.Ponit̃ nõnunq̃ chalybs ꝓ
ipſa ferri maſſa. Vnde Oui.li.Faſtoꝝ ait. Aes
erat ĩ p̃cio:chalybs iam maſſa placebat. Qñq;
capit̃ chalybs ꝓ inſtrumẽto ex ipſo cõfecto.vt
eſt apud Vir. Vulnificuſq; chalybs. Et Luca/
nus libro.vi.inquit.Exiluit primus chalyben:
frenoſq; momordit.

Chaos cũ ch apſirato ſcribit̃:& neutri ge.eſt:in/
declinabile tñ.Fuit teſte Heſiodo in theogonia
confuſa q̃dam ab initio vnitas, quã principiũ
eſſe dixit ꝓductiõis omniũ rerũ.Quod etiã cõ
firmauit Ouidi.cũ ait. Vnus erat toto naturæ
vultus in orbe.quẽ dixere chaos.Cõperit̃ nõ/
nunq̃ Chaus ſecũda declinatiõe declinabile:te/
ſte Priſ. Ouid.lib. Meta.xiiij.Et noctẽ noctiſq;
deos hereboq; chaoq; Cõuocat.Fuit etiã cha
os demo gorgonis vxor.teſte Pronapide poe
ta greco.

Chaus. Req̃re in dictiõe Chaos.

Chælæ cũ ch aſpirato & vnico l ſcribit̃: ſcorpio
nũ ꝓprie ſunt & cancroꝝ brachia. Et che ſylla
bam ꝓducit. Vir.in geor.Qua locus erigonẽ
inter chęlaſq; ſequẽtes.Chelys cũ ch aſpirato
& vnico l & y gręco:inſtrumentũ eſt muſicũ:
& corripit primã ſyllabã.Papinius in acchillei
de.Elicit extremo chelin & ſolantia curas.

Chelidonia.Require in dictione Chelido.

Chelidros. Require in dictione Cherſydros.

Chelido cũ ch aſpirato & vnico l & i latino ſcri
bit̃.a gręcis aũt Χελϛων.& apud nos hirũ/
do trãſfert̃: a qua chelidonia herba cognomi/
nata eſt: quã teſte Pli.lib.xxv.natu.hiſt. Viſui
ſaluberrimã hirũdines mõſtrauere:dũ vexatis
pulloꝝ oculis illa medent̃.Macer de virib; her
baꝝ.Indeq; nomẽ habet chelidonia. nãq; che
lidon:dicit̃ hęc volucris gręcoꝝ more vocari.
Nec ab eo q̃d eſt cęlũ chelido deriuat̃. vt ridicu
lus ſomniauit Vgutio.Eſt etiã chelidonia eadẽ
litteratura ĩſula q̃dã Lycię adiacẽs:teſte Ptole.

Chelys.Require in dictiõe Chęlæ.

Cherroneſus cũ ch aſpirato et duplicato r ſecun
do aſpirato & vnico ſ ſcribit̃: componit̃q; ex
Χερσοσ.quod apud antiquos terrã dicit.&
ρῆσοσ inſula. Vñ cherrhoneſus:terra eſt fere
vndiq; mari cincta.Cherſoneſus cũ ch aſpira
to & vnico ſ ĩ penultima ſyllaba:idẽ ſignificat
q̃d et cherrhoneſus.Nam componit ex Χερ/
σοσ:quod ſimiliter terram apud nos iudicat.
& ρΗσοσ que inſula

Cherſydros cũ h aſpirato & y gręco ſcribit̃.cõ
ponit̃q; ex Χερσοσ:q̃d apud nos terrã dicit

& υϛωρ: quæ eſt aq̄. Nā ſerpētis ē genus:ter
ram & aquā incolētis. Chelydros cū ch aſpira
to:& y græco:idē eſt ſerpēs:qui & Cherſidros
& corripit mediā. Sillius lib. viij. Et bellare ma
nu & chelydris cantare ſoporē. Cylydros cū c
exili:& y græco in vtraq; ſyllaba: aliud genus
eſt ſerpēus. Et componit̄ ex κυλίω qđ eſt vol
uo: & υδρος ſerpens: quaſi volubilis ſit ſer-
pens:& ambulādo ſæpiſſime ſe cōuoluat. Qđ
tetigit Virgi.. geor. iij. quom ait. Squamea cō-
uoluēs ſublato pectore terga. Et hoc quia paꝝ
ſup̄ dixerat ad paſtorem: Galbaneoſq; agitare
graues nidore cylydros. Vbi Ser. dicit legendū
eſſe chelydros & exponit q̄ſi cherſydros. Veꝝ
differentes ego ſpecies dixerim: quod etiā hac
Lucani auctoritate cōprobari pōt. Ait em̄ Lu-
can⁹. Natus & ambiguæ coleret qui Syrtidos
arua Cherſydros: tractuq; via fumāte cylydri
Cylindrus cū c exili ſequēte y græco & i latino
in ſecunda ſyllaba ſequēte n. lapis eſt precioſus
tereſq; & oblongus coloris varij. Iuue. ſaty. ij.
Donāt arcana cylindros: Vbi Domitius p̱ cy-
lindros elenchos vult intelligi:qui ſunt ex gene
re vnionū faſtigiata & oblonga figura. Plini⁹.
Cylindros quidā facere malūt q̄ gemmas: qm̄
eſt ſumma cōmēdatio in longitudine. Nam &
cylindri lapilli omnes dici pn̄t faſtigiata longi
tudine in ſpeciē cylindri. i. columnellæ formati
Solinus. Indici reges hoc genus gēmarū in lon
giſſimos cylindros amāt fingere. Vnde & mō
ſimili: ex columna lapidea: quæ ad coæquādā
aream ab agricolis aſſūmitur cylindrus vocat̄
dicente Virgi. geor. i. Area tum primū eſt ingē
ti æquanda cylindro. Georgius aūt Merula in
quibuſdā cōmentarijs ſuis Iuliū (vt ait) polucē
ſecutus: qui & brachij alia ornamenta ὄφεις
appellari ſcribit:hoc ornatus genus chelydros
nō cylindros dici præcepit:quaſi ſimile eſſet ſpi
ris ſerpentiū:quos chellydros vocāt:cū potius
Cylydrus q̄ Chelydrus genus illud ſerpentiū:
a frequentiſſima reuolutione dicat̄: vt etiā au-
ctoritate Lucani ſupra monſtrauimus.

Cherſoneſus. Require in dictione Cherroneſus.

Cherub & cherubim cū m in fine dici poteſt: &
tam neu. q̄ maſcu. ge. eſt. Vnde Hiero. ad Pam
machiū de morte Paulinæ ait. Additur comes
Pammachius verum Hiezechielis cherubin co
gnatus gener maritus: immo frater amantiſſi-
mus: quia ſācta cōſortia ſpiritus vocabula nō
tenent nuptiarū. Cherubin cū n in fine p̱ illoꝝ
angelorū choro neu. gen. eſt: numeri tm̄ plura
lis. Græci tamē plurale cū m in fine
χερουβίμ & σεραφίμ ſcriptitant.

Cherubim. Require in dictione Cherub.

Cherubin. Ibidem.

Chydorus. Requi. in dicti. Citaris

Chimæra cū ch aſpirato & i latino & æ diphtō.
ſcribit̄. Mons eſt in Lycia:teſte Ser. ſup̱ lib. vi.
æneι. qui flāmā ad modū ætnæ in ſicilia eructa
re videtur. Q; vtiq; cauſam dedit fabulæ:quæ
illū dixit monſtrū eſſe chimæræ. Hāc deſignās
Heſiod. in theogonia tria habere capita deſcri-
pſit:vnū leonis:aliud ipſius chimæræ:aliđ dra
conis. Quod etiā cōfirmauit Lucre. quom lib.
v. dixit. Prima leo:poſtrema draco:media ipſa
chimera. Et Ouidi. metamor. vi. inquit:Quoq;
chimera iugo medijs in partibus hircū. Pectus
& ora leæ:caudā ſerpentis habebat. Addit He
ſio. illā p̱ ſingula capita ignem efflare:qđ & te-
tigit Virg. ænei. vi. dicens. Flammiſq; armata
chimæra. Chimerinos cū ch aſpirato & i latīo
vtrobiq; abſq; æ diphthon. in ſecunda ſyllaba
vnus eſt cæli circulus:qui capricornū cōtingit:
in quo cū ſol eſt dies habemus breuiſſimos:&
hyemalis interprætat̄. Martia. Si daret autum
nus mihi nomē operinos eſſē. Horrida ſi bru-
mæ ſydera chimerinos.

Chimerinos. Require in dictione Chimera

Chione. Require in dictione Cyane.

Chios. Require in dictione Cius.

Chirographum. Requi. in dicti Chirographus.

Chirographus & chirographū declinari pōt:&
cū ch aſpirato: & i latino ſcribit̄. Hoc aūt inter
ſyngraphas & cetera chirographa intereſſe tra
dit Pedianus: q̄ in chirographis tm̄ quæ geſta
ſunt ſcribi ſolent:in ſyngraphis v̄o etiā contra
fidem veritatis pactio venit:& non numerata:
quoq; pecunia: aut non integre numerata pro
temporaria hominū voluntate ſcribi conſue-
uit. Iuuena. ſaty. vi. Vana ſuperuacui dicēs chi
rographa ligni.

Chironomus huius chironomi: & chironomō
huius chironomontis cōmuni vtrūq; gen. de-
clnari pōt. Nec declinatur ī recto chironomas:
huius chironomantis: vt Vgutio: Catholicon:
Tortellius tradiderūt. Et ſcribit̄ cū ch aſpirato
& i latino. & dici pōt geſticulator vel geſticula-
trix. Nam interprætante Quinti. Chironomia
lex eſt geſtus:cōpoſitūq; vocabulū eſt ex χεὶρ
quæ eſt manus:& moueo. Iuue. Chiro
nomon Ledā moli ſaltante batyllo. Idē. Saltan
tem ſpectas & chironomōta volanti Cultello.

Chironomon. Require in dictiōe Chironomus

Chirurgia cū ch aſpirato & i latīo vtrobiq; ſcri
bit̄:nec ab ago agis deducit̄: vt Vgutio ſomni-
auit:ſed componit̄ ex χεὶρ quæ eſt manus: &
ἔργον opus:eo q̄ manib⁹ hæc ars exerceat̄. Et a
chirurgia fit chirurgicus & chirurgus. Marti.
Chirurgus fuerat nunc eſt veſpillo Diaulus.

Chirurgicus. Require in dicti. Chirurgia.

Chirurgus. Ibidem.

Chytropoda. Requi. in dic. Chytropus

Chytropus huius chydropidis: ſicut Oedipus.
Melampus: Tripus format gtm̄. Et cū ch aſpi-
rato: & i græco & t exili ſcribit̃. componit̃q; ex
χυτρου quæ eſt olla: & πουσ pes. Heſiod.
μηςαπου τοςων. i. neq; ex chytropodibus
Olla eſt pedes habens: quod corrupto vocabu
lo ab Vguti. hac ſcitropes ſcriptura appellatur
Et ab accō gręco χυτραποδ\α. Mōnulli hęc
chytropoda declinari poſſe voluerūt: ſicut hic
tripus dicit̃: & ab accuſatō græco τρίποδ\α:
hæc tripoda huius tripodæ.
Chius. Requi. in dictione Cius.
Chlæna cū ch aſpirato & æ diphthon. ſcribitur.
Genus eſt veſtis. Vnde Pharthenius de Lucillo
ait. Chlænā deſup̱ fœdauit. Hanc Virgi. lænā:
nō chlænā appellauit: quom dixit: ardebat mu
rice læna. & Perſius inquit: Hic aliquis cui cir-
cahumeros & hianthina læna eſt.
Cholera cū ch aſpirato & vnico l ſcribitur. nec a
colupenſo deſcendit: vt Vgutio ſomniauit: ſed
a χὄλη qđ græci dicūt: & a nr̄is bilis vocat̃.
Chorda cū ch aſpirato ſcribit̃: nec a corde deſcē-
dit: vt Vgu. ſomniauit: ſed græcū a Iulio pol-
luce vocabulū ponit̃. Eſt & eodē noīe vrbs El
gouarū: vt Ptole. oñdit. Cū g aūt Corda vrbs
eſt fœlicis Arabiæ: teſte eodē Ptole.
Chorea. Req. in dic. Corus Chorus. Ibidem
Chremes cū ch aſpirato ſcribit̃. Propriū viri no
men fuit. & facit in gtō chremis: vel chremitis:
teſte Priſciano.
Chriſma & chriſtus cū ch aſpirato: & i latīo ſcri
bitur: neq; a χρυσοσ: qđ eſt aurū: deducitur
vt Vgu. ſomniauit. Sed a χρίω quod eſt vn-
go deſcendit. Vñ chriſma vnctio: Chriſtus ꝟo
vnctus interpratatur.
Chyſopraſus cū ch aſpirato & y græco & vni-
co ſ in vtraq; ſyllaba: & r poſt p ſcribit̃: nō aūt
cū duplicato ſ abſq; r poſt p: hac videlicet ſcri-
ptura chyſopaſſus: vt ſcribi præcipit Tortelli.
Neq; em̄ a πασσο qđ eſt ſpargo deriuat̃: q̄ſi
lapis auro dicat̃ aſperſus: vt idē Tortel. tradi-
dit: quia tūc penultima ſyllaba poſitione ꝓdu-
ceret̃: quæ tñ (vt ꝓbabimus) correpta eſt. Sed
nec a paſſum ſupino deducit̃: vt ridiculus cum
Catholico ſomniauit Vgutio. Sed chriſopra-
ſus ex χρυσοσ quod eſt aurū: & πρασον
porrū componit̃: eo ꝙ lapis auro ſit admixtꝰ:
& porri viriditatē imitans. Vnde & a Martia.
praſinus pro viridi ponit̃: quom ait. De noſtra
Praſina ſyntheſis empta toga. Et quia (vt dixi-
mus) πρασον primā corripit: et ſic chriſopra
ſus penultimā Home in batrachoyonachia in-
qt: ουδ\ε πρασοισ χλωνόισ επιβεσ
κόμάι. i. neq; porris viribus alor. Prudentius
in pſychomachia. Chryſopraſe & ſydus ſaxis
fulgentibus addit. Petrus Riga in Heſter. Solē

chryſopraſus luna complexa ſmaragdus.
Chriſtus. Require in dictione Chriſma.

C ante I

Cyane huius cyanes cū c exili & y græco ſcribit̃
Nympha fuit Sicula proſerpinæ ſocia: quæ (te
ſte Oui. lib. metamor. v.) in fontē ſui noīs con
uerſa eſt. Qui fons Anapo fluuio poſtea cōmi
ſcetur: dicente Oui. lib. ij. de ponto. Quaq; ſuis
Cyanē miſcet Anapus aquis. Altera eiuſdē no
minis fuit mæandri fluuij filia. Et nōnunq̄ me-
dia ſyllaba vti breuis: ita & producta a poetis
ponit̃. Vnde idē Oui. lib. metamor. ix. ait. Co-
gnita Cyane præſtāti corp̱e nympha. Cyaneę
eadē ſcriptura: & cū æ diphthon. in vltima ſyl
laba: inſulæ ſūt in pōto: ſeu magis ſcopuli ſub
Tracio Boſphoro: vt ſcribit Ptol. mille quidē
& quingentis paſſibus ab Europa diſtantes: te
ſte Pōmpon. Mella. Quos duos ſcopulos etiā
olim cōcurriſſe Pindarus & Theocritus finxe-
re. Quod & Iuue. confirmauit declināſ ſingu.
nu. pro his cautibus. hæc Cyane huiꝰ Cyanes:
ſecūda quidē ſyllaba producta: quæ apđ alios
correpta ponit̃. Ait em̄ ſaty. xv. Nā citiꝰ ſcyllā
vel cōcurrentia ſaxa. Cyanes plenos & tempe-
ſtatibꝫ vtres. Luca. lib. ij. Vt pagaſæa ratis pete
ret quom phaſidos vndas Cyaneas tellus emi
ſit in æquora cautes. Has inſtabiles fuiſſe oñdit
Oui. quom lib. i. triſtiū dixit. Tranſeat inſtabi-
les ſtrenua Cyaneas. Dicūt aūt Cyaneæ nigræ
Nam κυανεν græce latine nigrū interpratat̃
Chione huius chiones cū ch aſpirato & i latīo
ꝓpriū fuit mulieris nomē: cuiꝰ meminit Iuue.
ſaty. iij. Et dubitas alta chionē deducere ſella.
Cyaneræ. Require in dictione Cyanæ
Cicheſus. Require in dictione Cytiſus.
Cybus cū y græco tā quartæ q̄ ſecūdæ decli. eſt
teſte Priſci. nec a capio. pis deducit̃: vt Vgu. &
Catholicon ſomniarūt: ſed a κυβισισ: quæ ē
pera: eo ꝙ pera cybū feramus: vt ſcribit Feſtus
Cybariū etiā ꝓ cybo nōnūq̄ ponit̃. Cyboriū
genus eſt pomorū alexandrinorū. Hora. Ob-
liuioſa leuia Maſſico cyboria. Vbi Acron ait:
Cyboria alexādrina poma: quæ habēt ſimilia
colocaſijs folia: in quoꝝ ſimilitudinē facta po-
cula eodē noīe appellant̃: aut certe ꝓ cybis po-
ſuit: tanq̄ cybū poculis compenſare. Hæc ille.
Cybus item eadē ſcriptura teſſela quadrata: ꝗ
eſt taxillus vocat̃: quē nōnulli y græcū in u no
ſtrū mutantes cubū dicunt. Cybiū cū y græco
ideo dictū eſt: teſte Feſto: quia eius mediū æque
patet in oēs p̱tes: qđ genus (vt ait) a geometris
κυβοσ appellat̃. Cybius eadē ſcriptura genꝰ
eſt piſcis: teſte Pompe. ex quo cybiū edulij gñs
dictū eſt: qđ (vt ſcribit Plin.) ex Pelamyde cōci
ſa ouis & ruta cōficit̃; quare pellamydē cybiū
vocatā puto: dicēte etiā Martia. Diuiſis cybiū

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN